

WWF
MAGAZINE

2012

PANDA

Nr 62 AUGUSTUS – SEPTEMBER – OKTOBER 2012
TRIMESTRIEL – AFGIFTEKANTOOR BRUSSEL X – P309290

Dossier

Focus: In het spoor van de zeeschildpadden

WWF en Delhaize

OCEANEN: EEN REUS OP LEMEN VOETEN

Pairi Daiza

Als lid van WWF kan je gebruik
maken van **50% korting**
op het toegangsticket van Pairi Daiza

Voor de jongste onder ons heeft WWF een
avontuurlijk parcours uitgestippeld doorheen
het park. Vraag de vragenlijst aan de ingang en
vul deze in tijdens je ontdekkingsstocht in het park.

Breng een leuke dag door in Pairi Daiza
en ontdek de dieren en de mysteries van
onze planeet!

Hoe genieten van korting als WWF-supporter:

Om deze korting te krijgen, moet men zich aan de kassa's van het park melden met een lidkaart en identiteitskaart.

Als je geen lidkaart vindt, volstaat het ook een van onze brieven mee te nemen (altijd samen met een identiteitskaart).

Als je geen lidkaart of brief van WWF vindt, kan je **contact opnemen met onze ledendienst** (members@wwf.be). Zij zullen alles nagaan en een gepersonaliseerde e-mail versturen.

Met deze afgedrukte e-mail (en een identiteitskaart) kan je je melden aan de kassa's van het park. Zonder bewijs van steun aan WWF, zal je de korting niet krijgen.

Deze korting is enkel van toepassing voor 1 persoon en kan niet aan iemand anders gegeven worden.

Aan het einde van het
avontuur kan je naar
www.wwf.be/kids
surfen, je antwoorden
ingeven en jouw diploma
van ontdekkingsreiziger
downloaden!

EEN BIJZONDERE DAG... DE 'BEESTIGSTE' DAG!

Voor één keer, speciaal voor dit themanummer 'oceanen', hebben we het edito in groep opgesteld. We willen u en uw familie allemaal samen uitnodigen voor de 'beestigste dag' in oktober op de Pier van Blankenberge.

Die dag wordt een feestelijk evenement, speciaal om u als lid van WWF te bedanken voor uw steun. We willen van de gelegenheid gebruik maken om ook anderen te laten ontdekken wat WWF is en wat we precies doen.

Bovendien is er ook een concert van de Radio Oorwoudband met o.a. Warre Borgmans, Dimitri Leue, Sean Dhondt en Hannelore Bedert. En er zijn tal van verschillende activiteiten! Alles draait rond hetzelfde thema: de bescherming van de oceanen.

Zoals u in dit nummer zal ontdekken in het dossier over de oceanen, wordt de biodiversiteit in de oceaan bedreigd. Sommige soorten worden overbevist, anderen zijn het slachtoffer van bijvangst. Honderdduizenden zeedieren raken gevangen in netten die niet voor hen bedoeld zijn. Dat is het geval voor o.a. de zeeschildpadden. Jaarlijks stikken naar schatting tienduizenden warana's, Kemps-, leder- en dikkopschildpadden in netten of vislijnen.

Met deze cijfers is het duidelijk dat het hoog tijd is om in actie te schieten. Kom dus op 6 oktober naar Blankenberge om meer te leren over de oceanen en ons te helpen zo veel mogelijk schildpadden symbolisch te helpen!

Beestigste groeten,
Het WWF-team

INHOUDSTAFEL

In het kort 4-5

Focus
In het spoor van de zeeschildpadden 6-7

Op het terrein
Onze klas is beestig! 9

Eco-conso
De viswijzer 18

Eco-ontspanning
Getest voor u: de Baai van de Somme 19

Bedrijven
Delhaize en duurzame visvangst 20-21

Eco-shopping 22

Focus

In het spoor van de zeeschildpadden

Onze collega, Karin Spong, praat over haar werk om de zeeschildpadden te redden. P. 6

Nationale Loterij
creëert kansen 6

COLOFON: Tijdschrift van WWF-Vlaanderen vzw. Alle rechten voorbehouden aan WWF. Het Pandalogo, het woord PANDA en de initialen WWF zijn handelsmerken van WWF. Reproductie van teksten is toegestaan – en wordt zelfs aangemoedigd – mits bronvermelding. • Coördinatie en redactie: Natacha Bertiaux • In samenwerking met: Sarah Beelen, Sonia Bonus, Marie-Noëlle Collart, Aurélie Laurent, Géraldine Louis en Stijn Sterckx • Realisatie: www.propaganda.be • Druk: Claes Printing. St-Pieters-Leeuw • Foto voorpagina: Martin Harvey/WWF-Canon • V.U. Damien Vincent, E. Jacquemainlaan 90 – 1000 Brussel

CREATIE VAN EEN NIEUW ZEERESERVAAT

© naturepl.com / Doug Perrine / WWF

De 15 kuststaten in het noordoosten van de Atlantische Oceaan en de Europese Unie zijn tot een akkoord gekomen over de creatie van een nieuw zeereservaat: Charlie-Gibbs, in de Mid-Atlantische Oceaan. **In dit reservaat leven tal van zeedieren, waaronder een erg zeldzame en bedreigde diepzeehaai.** Heel wat walvissen en zeevogels komen er zich voeden tijdens hun trektocht. “De afbakening van dit gebied is een eerste stap”, stelt

Stefan Lutter, vertegenwoordiger van WWF. “De vismethode met sleepnetten – die erg vernielend is – werd in bijna alle beschermde gebieden verboden. Een mooie overwinning voor de oceanen.” We moeten nu verzekeren dat andere schadelijke praktijken – zoals diepzeeontginning – ook verboden worden in de beschermde gebieden.

DE INTERNATIONALE WALVISVAARTCOMMISSIE: OP HET GOEDE SPOOR

De Internationale Walvisvaartcommissie (IWC) is verantwoordelijk voor de regelgeving rond de walvisjacht. De IWC eindigt zijn jaarlijkse meeting toch op een positieve noot. De aanwezigen toonden zich bezorgd om het meer dan onzekere lot van de Maudolfijn in Nieuw-Zeeland (meer info op onze website www.wwf.be), en vragen de betrokken landen om visnetten te verbieden in zones waar ernstig bedreigde walvisachtigen wonen. Er werden ook veel vragen gesteld over de gevaren van olie-exploitatie, een ernstige bedreiging voor de oceanen. Een werkgroep werd opgesteld om geluidsvervuiling en de impact van exploitatie van olie en gas op walvisachtigen te bestuderen.

Ondanks deze positieve ontwikkelingen betreuren we nog steeds de afwijzing van het voorstel voor de creatie van een walvisreservaat in het zuiden van de Atlantische Oceaan en de hervatting van de wetenschappelijke walvisvangst van de Koreanen.

© naturepl.com / Mary McDonald / WWF

GABON GAAT DE STRIJD TEGEN DE IVOORHANDEL AAN

Het laatste rapport van CITES¹ is alarmerend: de illegale ivoorhandel bereikt kritieke niveaus in Centraal-Afrika. Meer dan ooit is het tijd om in actie te schieten. Al jaren vragen we de Afrikaanse overheden om sterke acties te ondernemen en deze plaag te bestrijden. **Op 27 juli bevestigde Gabon dat ze de strijd aan-**

ging, met de verbranding van een grote in beslag genomen ivoorstock. Een uitstekende gelegenheid voor ons om ons punt te herhalen: “We willen het netwerk van internationale criminelen die van de illegale handel profiteren grondig verminderen”, zegt Geert Lejeune, Directeur Conservatie van WWF-België.

¹ Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde soorten wilde dieren en planten

LEKKERE EN DUURZAME MOSSELEN

Ons persteam kreeg de kans om een MSC-gecertificeerde mosselvisserij in Nederland te bezoeken. De mosselen worden op een speciale manier gekweekt, de zogenaamde ‘hangcultuur’ (zie de foto). Ons team kreeg ook de kans om de mosselen te proeven en ... ze waren heerlijk! Een mooi voorbeeld.

OPINIE: RIO, EEN MOOIE GRAP

Een nieuw continent, 200 keer zo groot als België, drijft in de noordelijke Stille Oceaan. Drijft??? Ja, drijft. Want het bestaat uit plastic afval, direct gedumpt in rivieren en zeeën. Dit drijvende continent is een groot kerkhof voor tal van soorten. Neem bijvoorbeeld de zeeschildpadden die een plastic zak verwarren voor een kwal en later sterven van de honger door hun verstopte maag. De albatrossen vergissen zich ook en slikken afval in dat lijkt op stukjes vis.

De onderhandelaars van de conferentie in Rio hebben “moedig” besloten om het probleem van het gedumpte afval in de zeeën aan te pakken. En dat “tegen 2025”, binnen 13 jaar!!! Een schande!

Op school hebben we geleerd dat als je iemand een vis geeft, hij een dag kan eten. Maar als je iemand leert vissen, kan hij zijn hele leven eten. Helaas is 82% van de visvoorraad van de Middellandse Zee vandaag overbevist. In de Atlantische oceaan is dat 63% en 66% in de Baltische Zee. Deze cijfers zijn alleen van toepassing op de wateren rond Europa, maar de situatie is elders niet beter.

Toch werd er in Rio geen enkele beslissing genomen rond de overbevissing. De progressieve vernieling van de koraalriffen leek de deelnemers ook niet te motiveren.

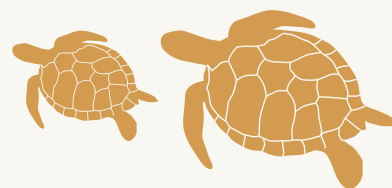
Rio 1 dateert al van 1992. Toch worden twintig jaar later – tijdens Rio +20 – nog steeds beslissingen uitgesteld die al twee decennia geleden genomen moesten worden en vooral worden toegepast. Wat een tijdverlies!

Christiane Linet
(Mede-oprichter en vrijwilligster van WWF-België)

In dit nummer van Panda magazine brengen we een bezoek aan onze collega's van WWF-Guyana's in Zuid-Amerika. Collega Karin Spong vertelt enthousiast over haar werk en de uitdagingen aan de andere kant van de oceaan.

IN HET SPOOR VAN DE ZEESCHILDPADDEN

Karin is Communications Officer bij WWF-Guyana's. Zij verzorgt de communicatie van de kleine kantoren in Guyana, Frans-Guyana en Suriname. Karin is geboren en getogen in Suriname. Op 18-jarige leeftijd kwam ze Industrieel Ontwerpen studeren in Delft. Na een periode in het onderwijs werkt ze nu ruim een jaar voor WWF in Suriname. Ze vindt het een ideale job die haar de mogelijkheid biedt verschillende van haar passies te combineren: natuur, educatie en het sociale aspect. Het is zeker geen gemakkelijke job. Karin staat in voor de communicatie in de drie Zuid-Amerikaanse landen en ondervindt vaak dat 10u werk per dag veel te weinig is.

Het WWF-team plaatst een tracker op de rug van een lederschildpad.

VIER SOORTEN ZEESCHILDPADDEN

Een groot deel van het werk bij WWF-Guyana's heeft te maken met zeeschildpadden. Alleen al in Guyana, Frans-Guyana en Suriname worden vier van de zeven soorten zeeschildpadden gespot: de lederschildpad, de groene zeeschildpad, de warana en de uiterst zeldzame karetschildpad. Alle zeeschildpadden zijn bedreigd, wat het werk van WWF-Guyana's alleen maar belangrijker maakt. Er is ook heel wat werk gedaan. Sinds eind jaren zestig wordt aan dataverzameling gedaan. Er zijn campagnes tegen stroperij en

vervuiling. En schildpadden krijgen al enkele jaren trackers die het mogelijk maken hun route te volgen. "Zo kunnen we vissers helpen om de drukste schildpaddenlocaties te vermijden", weet Karin Spong.

VISVANGST IS BEDREIGING

De grootste bedreiging voor de zeeschildpadden die aan de kusten van de Guyana's leven, is de visvangst. Schildpadden komen vast te zitten in de garnalennetten en verdrinken omdat ze niet meer naar boven kunnen. Ze zijn overigens niet de enige dieren die ongewenst in de netten

Een lederschildpad zit verstrikt in een visnet.

Een lederschildpad komt 's nachts eieren leggen in het nest op het strand.

terecht komen. Ook grote vissen en kleine haaien eindigen vaak in de garnalenvangst. Voor één kilogram garnalen verzamelen de vissers al snel 7 tot 9 kg bijvangst: een hoge prijs.

BIJVANGST BESTRIJDEN

Gelukkig is er een vrij eenvoudige oplossing voor het bijvangstprobleem: het Trash and Turtle Excluder

Device (TTED). Het is een mechanisme dat in de netten wordt geplaatst en ervoor zorgt dat schildpadden en grote vissen niet tot het einde van het net geraken. De grote dieren worden tijdig naar een veilige ontsnappingsweg geleid. In Frans-Guyana voerde WWF samen met vissers tests uit om de vergelijking te maken tussen netten met en zonder TTED. Het verschil was meteen duidelijk: met de TTED is er beduidend minder bijvangst en kunnen de vissers vlotter werken. In geen tijd waren de vissers overtuigd. Ze waren zelfs zo enthousiast dat ze zelf naar de overheid stapten met de vraag de TTED verplicht te maken. "En zo waren in augustus 2009 alle garnaalboten uitgerust met de TTED, zo'n 4 maanden vóór het echt verplicht werd", besluit Karin Spong.

EIEREN OP HET STRAND

Karin vertelt het verhaal met veel trots. Een van haar leukste WWF-herinneringen is haar ontmoeting met zeeschildpadden in Frans-Guyana. "Tijdens een nachtelijke wandeling kreeg ik de kans om de groene zeeschildpadden en lederschildpadden aan land te zien komen om eieren te leggen. Een prachtig moment! Het is bijna zoals terugkijken in de tijd", aldus Karin Spong. Haar ervaring is inderdaad uitzonderlijk: lederschildpadden – die wel 1m70 groot kunnen worden en 750 kg kunnen wegen – komen slechts om de twee jaar aan land om eieren te leggen, in een zelf gegraven nest.

GROTE UITDAGING

Ondanks het succes van de TTED zijn er nog heel wat uitdagingen in de Guyana's. Niet alleen de schildpadden en hun nesten moeten worden beschermd, ook de bossen kunnen een helpende hand gebruiken. Karin maakt zich vooral zorgen over de kleinschalige goudwinning, een inkomstenbron voor de lokale bevolking die snel aan populariteit wint maar grote schade veroorzaakt aan de natuurlijke ecosystemen. "De bevolking leidt geen luxelevens. De sociale problematiek is complex. We kunnen wel praten met de mensen maar mogen hen niet met de vinger wijzen. We kunnen hen wel vertellen wat ze beter niet

doen en uitleggen waarom, maar het is ook onze taak om hen een alternatief te bieden", aldus Karin Spong.

ECOTOERISME

Zijn er dan alternatieven? Karin Spong stelt een van de alternatieven van WWF voor: "Ecotoerisme is een mooi voorbeeld. We proberen de bevolking duidelijk te maken dat de zeeschildpadden kunnen zorgen voor duizenden bezoekers. Heel wat mensen willen beslist de nesten zien. Als dat toerisme voor de bevolking een betrouwbare bron van inkomsten wordt, moeten ze de eieren niet meer uit de nesten gaan halen. Dat is goed voor de bevolking én goed voor de schildpadden." Er is dus nog heel wat te doen en Karin hoopt nog lang bij WWF te kunnen blijven om mee te kunnen werken aan een mooie toekomst voor de drie landen. "Al mijn interesses komen samen in mijn job. Bovendien leer ik dankzij mijn job mijn eigen land beter kennen: ideaal!"

Wij blijven het werk van Karin en onze andere collega's bij WWF-Guyana's alvast op de voet volgen.

Wilt u graag zelf eens de schildpadden volgen? Dankzij de trackers van WWF kunt u op <http://www.conserve-turtles.org/wwf> een kijkje nemen en ontdekken welke route de verschillende schildpadden nemen.

STORMS

DE KRACHT VAN DE NATUURELEMENTEN!

**INTERACTIEVE TENTOONSTELLING OP DE BELGIUM PIER
IN BLANKENBERGE**

‘Storms’ neemt je mee naar de meest gewelddadige en gevaarlijkste krachten van de natuur. Indrukwekkende simulaties, ‘special effects’, projecties en boeiende info brengen je oog in oog met genadeloze superstormen, tornado’s en orkanen... Je komt er alles over te weten: van hun ontstaan tot de impact ervan op het milieu en het ecosysteem.

-
- WAAR?** De Belgium Pier in Blankenberge, bereikbaar via een promenade, 350 meter ver in zee!
- WANNEER?** Open vanaf 12 juli 2012, elke dag van 10.00 u tot 18.00 u, t.e.m. september 2014
- PRIJS?** € 9. WWF-leden krijgen hierop € 2 korting!

Meer info op www.wwf.be/storms

Alle klassen worden uitgenodigd in de wondere wereld van de oceanen om ... **een beestige klas te worden!**

Ons educatieteam heeft een kit ontwikkeld voor leerkrachten: 'De beestigste klas'. Met de kit maken kinderen op een leuke en actieve manier kennis met de oceanen en hun bewoners.

HOE EEN BEESTIGE KLAS WORDEN?

Alle leerkrachten kunnen het 'Beestige klaspakket' gratis bestellen. Het pakket bevat unieke zwemfiches en een handleiding voor in de klas. Leerlingen tussen 6 en 12 jaar die graag met hun klas 'beestig' worden, kunnen hun leerkracht overtuigen het pakket te bestellen!

- **Ga met het pakket aan de slag** in de klas of tijdens de zwemles. Dat lukt al met één lesuur. **'De beestigste klas'** maakt kans op een **uitstap met de hele klas** door een beestige klasfoto naar WWF te sturen rond het thema 'oceanen'.

NU IS HET AAN U!

U bent geen leerkracht maar kent misschien enkele leerkrachten? Aarzel niet om hen het nieuwe pakket voor te stellen. U kunt ook aan uw kinderen vragen om het in hun school voor te stellen.

Meer informatie over 'De beestigste klas' vindt u op www.wwf.be/beestigeklas. U kunt er de kit meteen bestellen.

Radio Oorwoud is een gloednieuw én gratis kinderplaatje voor klassen van de lagere school. Het bevat 15 liedjes over verschillende milieuproblemen en natuurbeleving. Het knotsgekke plaatje met stoere pinguïns, rappende nijlpaarden en quizzende kraanvogels is nu al een klassieker. De beestige stemmen van dienst zijn o.a. Raymond van het Groenewoud, Koen Wauters, Sarah Bettens, Nathalie Meskens, Hannelore Bedert en Stijn Meuris. Achtergrondinformatie en lesactiviteiten bij elk liedje zijn te vinden op de bijhorende cd-rom.

Hoe de cd bestellen of meer informatie vindt u op www.radio-oorwoud.be

WWF @ Pennenzakkenrock

Ook dit jaar was ons Pandateam aanwezig op het jaarlijkse kinderrockfestival aan het Zilvermeer in Mol. Via drie activiteiten konden meer dan 1000 kinderen kennismaken met WWF. Tijdens het touwenparcours ontdekten zo'n 150 kinderen enkele grote apen. Via een fotozoektocht leerden 500 kinderen meer over WWF en ons werk. Tenslotte hadden we ook nog een stand met energieopwekkende fietsen – de stand kon ruim 400 kinderen bekoren. De inzet van de kinderen werd beloond met WWF-badges en frisbees uit gerecycleerde materialen.

DOSSIER OCEANEN

Een reus op leem voeten

© Anton Vorauer / WWF-Canon

De oceanen bedekken 71% van onze planeet. Ze bevatten een ongelooflijke diversiteit, van de heldere koraalriffen tot de diepste afgronden. Met 100 miljoen soorten – van het grootste zoogdier tot de kleinste bacterie – is de mariene biodiversiteit veel groter dan die van de tropische bossen. De oceanen tekenden de geschiedenis van de mens. We voeden ons met hun gulheid, we ontspannen ons op hun stranden, we navigeren op hun golven, we duiken om hun schatten te bewonderen en we ontginnen hun bodem...
We zijn de oceanen erg veel schuldig.

Een unieke diversiteit

DE KUSTEN

De kustgebieden vormen slechts 10% van het totale zeeoppervlak. Toch leeft hier meer dan 90% van alle zeesoorten. De zon verwarmt de ondiepe wateren, de planten groeien er in overvloed en de zeebodem is de ideale plek voor tal van organismen.

Heel wat zeesoorten gebruiken de ecosystemen van de kust als kraamkamergebied. Ze helpen ook het land te beschermen tegen erosie, stormen en vloedgolven.

Volgens de Verenigde Naties leven 3,6 miljard mensen – en dus 60% van de wereldwijde bevolking – op minder dan 60 km van de kust. 80% van het wereldwijde toerisme speelt zich af in de kustgebieden. De meeste middelen die afkomstig zijn van de zee – van vis tot olie of gas – worden verzameld in de buurt van de kusten.

© Martin Harvey / WWF-Canon

Volgens de Verenigde Naties leven 3,6 miljard mensen – en dus 60% van de wereldwijde bevolking – op minder dan 60 km van de kust.

DOSSIER OCEANEN

© naturepl.com / David Shale / WWF

DE OPEN ZEE (PELAGISCHE ZONE)

Vanuit de lucht lijken de oceanen gelijk, maar dat is lang niet zo. De pelagische zone omvat alle oceanen, met uitzondering van de kustgebieden en de zeebodem. Sommige delen zitten boordevol leven en in andere delen leeft bijna niets. Onder water zijn er tal van stromingen die vergelijkbaar zijn met rivieren. Het zijn deze stromingen die bepalen hoeveel leven er is in de verschillende delen van de oceanen. Ze beïnvloeden ook de klimaatsystemen op aarde. De diversiteit van de oceanen is ook verticaal zichtbaar, van het zonnige wateroppervlak tot de volledige duisternis op meer dan 1000 m diepte.

© Cat Holloway / WWF-Canon

DE DIEPZEE

De diepzee begint daar waar het zonlicht verdwijnt, op ongeveer 200 m onder het wateroppervlak. Vanaf 1000 m is er het penumbra. Nog dieper is de duisternis compleet. Het water is koud (soms slechts 3°C) en er is weinig zuurstof. De druk is hier meer dan 1000 keer groter dan aan het wateroppervlak.

Zonder zonlicht kunnen planten niet groeien. Maar bacteriën zijn er in overvloed. Wetenschappers weten nog erg weinig over de donkere en koude dieptes van de oceanen. Toch zijn de leefgebieden er even divers als die boven water: we vinden er open vlak-

tes, vulkanen, de langste bergketen ter wereld, diepe ravijnen, geisers met zwavel en, natuurlijk, een grote hoeveelheid water.

Gedurende de laatste 30 jaar deden biologen er heel wat ongelooflijke ontdekkingen. Ecosystemen werden ontdekt, zoals koudwaterkoraalriffen. Tal van levensvormen voeden zich met chemische stoffen uit de aardkorst. Het is ook in de diepzee dat we de meest onvoorstelbare soorten vinden: de grootste, snelste, langst duikende, verst reizende, ... En zelfs enkele soorten die in onze ogen op buitenaardse wezens lijken (kleine foto).

60%

van onze planeet is bedekt met meer dan 1600 m water en bijna de helft van de zeegebieden zijn dieper dan 3000 m.

De oceanen worden bedreigd

Eeuwenlang hebben we de oceanen gezien als een transportmiddel, een onuitputbare bron van voedsel en een handige stortplaats – veel te groot om beïnvloed te worden door onze activiteiten.

Maar de laatste decennia is erg duidelijk geworden dat men zich heeft vergist.

Overbevist, vervuild, misbruikt en vernietigd, ... De oceanen zijn veel kwetsbaarder dan we dachten. Ze worden vandaag ernstig bedreigd.

NIET-DUURZAME VISVANGST

Onze oceanen worden geplunderd. De wereldwijde visvloot is twee tot drie keer groter dan de oceanen op lange termijn aankunnen.

- 76% van de wereldwijde visbestanden worden maximaal gebruikt of overbevist. Sommige zijn zelfs uitgeput.
- Het voortbestaan van verschillende vissenpopulaties met een grote commerciële waarde wordt vandaag bedreigd.

- Als we niets doen, riskeren we dat de visvoorraden die momenteel gebruikt worden als voedselvoorziening zullen instorten tegen 2048.

NUTTELOZE SLACHTPARTIJ

Jaarlijks sterven miljarden vissen en andere zeedieren – zoals dolfijnen, schildpadden, vogels, haaien en koraal – een nutteloze dood door inefficiënte, illegale en vernietigende vispraktijken.

TOERISME EN ONTWIKKELING

Over heel de wereld werd een groot stuk van de kust omgezet in woonwijken en toeristische faciliteiten. Heel wat stranden worden elk jaar overstroomd door toeristen. De sterke aanwezigheid van de mens brengt schade toe aan het leven in zee.

ONVOLDOENDE BESCHERMING

Hoewel ze 71% van onze planeet bedekken, wordt slechts een heel klein deel van de oceanen beschermd, maximaal 0,6%. Erger nog, een grote meerderheid van zeereservaten wordt onvoldoende beschermd.

Zonder een beter beheer van de beschermde zeegebieden blijft de toekomst van de mariene biodiversiteit – en de lokale economie – onzeker.

© Cat Holloway / WWF-Canon

Slechts 0,6% van alle oceanen wordt beschermd.

DOSSIER OCEANEN

© Michel Gunther / WWF-Canon

Meer dan
90%
van de
wereld-
wijde
handel
gebeurt
per boot.

© Jo Benn / WWF-Canon

NAVIGATIE

De oceanen zijn grote snelwegen die wij gebruiken om allerlei producten te vervoeren. Zoals alle andere activiteiten van de mens, laat dit vervoer sporen achter: olierampen, scheepswrakken, schade door ankers, het dumpen van afval, ballastwater, ... Schadelijk voor de leefgebieden in de zee, overal ter wereld.

OLIE- EN GASWINNING

Grote reserves olie, gas en mineralen zitten verborgen in de diepte van de oceanen. De prospectie en het boren bedreigen echter de leefgebieden en

de meest kwetsbare soorten. Vergeet bijvoorbeeld zeker de grote schade niet die veroorzaakt werd in de Golf van Mexico in april 2010.

VERVUILING

Ongezuiverd rioolwater, meststoffen, pesticiden, industriële en chemische producten, ... Het merendeel van de vervuiling aan land eindigt in de oceanen. Het afval wordt bewust vrijgelaten of komt per ongeluk terecht in de atmosfeer. Deze vervuiling beïnvloedt de hele voedselketen in de zee, en zo ook ons.

AQUACULTUUR

Het kweken van vis wordt vaak aangeprezen als oplossing voor de dalende visvoorraden. Maar vaker dan we denken, is deze activiteit schadelijk voor de wilde vissen. Dit komt door de vervuiling afkomstig van het afval van de kwekerij, de toename van parasieten en de nood aan wilde vissen om de gekweekte vissen te voeden.

Aquacultuur is verantwoordelijk voor een derde van 's werelds visvoorziening.

© Michael Sutton / WWF-Canon

© WWF-Canon

DE KLIMAATVERANDERING

Het verbleken van koraal, het water-niveau dat stijgt, de veranderingen in de verdeling van soorten: de globale opwarming en de klimaatverandering hebben al zichtbare effecten op de oceanen.

© Cat Holloway/WWF-Canon

WWF in actie

STRIJDEN TEGEN DE NIET-DUURZAME VISVANGST

We lobbyen bij regeringen om

- de visvangst terug te brengen naar niveaus die de ecosystemen aankunnen. We willen de regeringen en de Wereldhandelsorganisatie (WTO) overtuigen hun subsidies voor visvangst te stoppen.
- het beheer van de vissenpopulaties die commercieel gekweekt worden te verbeteren en de wetenschappelijke quota voor visvangst te steunen.
- de wet op visvangst te versterken.
- de illegale visvangst te verminderen en te laten verdwijnen.

© Petra Därsam / WWF-Canon

AAN U OM IN ACTIE TE SCHIETEN

Kies een product uit duurzame visvangst. Door MSC-gecertificeerde (Marine Stewardship Council) producten te kopen, steunen klanten, verkopers en handelaars het label voor duurzame visvangst. Zonder label is het mogelijk dat uw vis op een niet-duurzame manier gevangen werd of afkomstig is van een illegale zone. Aarzel niet om hierover met uw visboer te praten en het goede voorbeeld te geven. Als u meer wilt weten, kunt u kijken naar de rubriek ecoconsument in dit magazine of op www.wwf.be, onder '52 ecotips van ons team'.

© Peter Denton / WWF-Canon

DE BESCHERMING VAN DE OCEANEN VERBETEREN

Onze prioriteiten:

- het oprichten van een netwerk van beschermde zeereservaten;
- de verbetering van de huidige projecten;
- de bedreigingen verminderen, onder andere menselijke activiteiten en de klimaatverandering.

Op het terrein

De kustlijn van Oost-Afrika is 4600 km lang. Er leven tal van verschillende soorten koralen, mangroves en zee-grasvelden. 22 miljoen mensen zijn afhankelijk van deze wateren voor hun voortbestaan.

Maar de menselijke activiteiten vernietigen steeds meer ecosystemen in de regio.

In 1995 namen we deel aan de creatie van het zeereservaat op het eiland Mafia in Tanzania en in 2002 aan de creatie van het nationaal park Quirimbas in Mozambique.

© Martin Harvey / WWF-Canon

Vandaag zijn we in volle onderhandeling met de overheid van Mozambique voor de creatie van een zeereservaat in Afrika (1,7 miljoen ha).

Dankzij een beter beheer van de beschermde zones is de illegale visvangst vertraagd en hebben we een verhoging van het aantal vissen kunnen waarnemen, alsook de grootte van deze vissen. De visvangst is dus meer winstgevend voor de lokale bevolking.

DOSSIER OCEANEN

© Cat Holloway / WWF-Canon

AAN U OM IN ACTIE TE SCHIETEN

Ecologische vakanties

- **Kies uw transport:** om de CO₂-uitstoot van uw reis te verminderen, kiest u voor een bestemming dicht bij huis of reist u anders dan met het vliegtuig. Vermijd vluchten van minder dan 500 km.
- **Respecteer het milieu ter plekke:** gooi uw afval niet eender waar en breng niet zomaar iets terug mee (bijvoorbeeld koraal tijdens een duiktocht).
- **Verspil geen water of energie**
- **Let op met souvenirs:** koop geen producten van bedreigde soorten zoals schildpadden, koraal, ... Het materiaal kan afkomstig zijn van een illegale bron.

© Emma Duncan / WWF-Canon

Het eiland Lastovo in Kroatië.

NAAR DUURZAAM TOERISME

We werken met de toeristische sector om duurzaam toerisme te ontwikkelen en te promoten.

Op het terrein

Het eiland Lastovo maakt deel uit van Dalmatië, een groep van meer dan 1000 eilanden die langs de kust van Kroatië liggen. Deze eilanden zijn nog relatief beschermd van het massatoerisme, maar worden steeds populairder. Met natuurorganisaties en de lokale gemeenschap hebben we van het eiland Lastovo een natuurpark gemaakt waar men gecontroleerd toerisme kan ontwikkelen.

VERANTWOORD NAVIGEREN

We werken met de Internationale Maritieme Organisatie om een standaard te creëren voor navigatie. Onze successen:

- Het tekenen van het verdrag inzake het management van ballastwater.
- Het sinds 2010 verdwijnen van enkelwandige tankers.
- Het verdwijnen van giftige, anti-fungale verf.
- De aanpassing van de vislijnen in de Baai van Fundy om de walvissen te beschermen in de Noord-Atlantische Oceaan.

Vandaag voeren we campagne voor de aanpassing van een wet rond het voorkomen van scheepsvervuiling.

© WWF-Canada / Chad Graham

DE IMPACT VAN OLIEWINNING BEPERKEN

We promoten de uitfasering van fossiele brandstoffen voor de overstap naar 100% hernieuwbare energie tegen 2050. In tussentijd willen we verzekeren dat de bestaande middelen geen invloed hebben op de meest kwetsbare zeegebieden of de impact op andere gebieden minimaliseren.

Op het terrein

Aan de Lofoteneilanden in Noorwegen leven de belangrijkste populaties haring en kabeljauw ter wereld. We vinden er ook walvissen, tal van zeevogels en het grootste koudwaterkoraalrif ter wereld. De bewoners van de eilanden leven bijna alleen van de inkomsten van hun visvangst en het toerisme. Meerdere Noorse oliebedrijven oefenen druk uit op de overheid om de regio open te stellen voor oliewinning. Wij hebben deze regio – samen met heel wat andere milieugroepen – geïdentificeerd als zone met een verbod op olieboring, vanwege zijn uitzonderlijke waarde voor de natuur. We hebben zelfs langdurig campagne gevoerd om de Noorse autoriteiten te overtuigen niet te buigen voor de druk en de eilanden te beschermen. In 2003 tekende de overheid een tijdelijk verbod voor olieboringen op

de eilanden. Deze beslissing is tenminste van kracht tot de volgende verkiezingen in 2013. We doen er alles aan om het verbod te verlengen en houden u uiteraard op de hoogte.

DUURZAME AQUACULTUUR PROMOTEN

In 2004 lanceerden we een reeks discussies met als doel de creatie van een

standaard voor verantwoorde aquacultuur van belangrijke soorten zoals de tilapia, zeeoren, kokkels, mosselen, zalm, garnalen, ... Deze 'round tables' brengen kwekers, verkopers, ngo's, wetenschappers en andere betrokkenen uit de aquacultuurindustrie van over heel de wereld samen. In 2009 hebben we deelgenomen aan de creatie van de Aquaculture Stewardship Council (ASC). Naar het model van MSC certificeert ASC kwekerijen die de milieu- en sociale impact van hun aquacultuur minimaliseren.

DE OCEANEN BESCHERMEN TEGEN DE KLIMAATVERANDERING

We zetten alles op alles om de uitstoot van CO₂ te beperken, zodat we de ecosystemen van de oceanen op lange

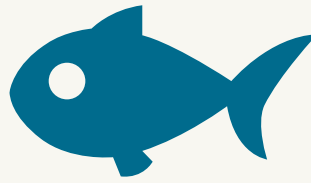
termijn kunnen beschermen. Maar de wereldwijde opwarming heeft nu al een effect op onze oceanen. Daarom oefenen we druk uit op overheden, zodat zij stemmen voor wetten die de leefgebieden in het water en hun inwoners beschermen tegen de invloed van de klimaatverandering, en dat zij deze ook toepassen. We hebben geholpen bij de publicatie van een handleiding die

beheerders van zeereservaten helpt bij het evalueren en het beperken van de invloed van de klimaatverandering op de beschermde gebieden. Deze acties zorgen ervoor dat de leefgebieden en de soorten tijd kunnen winnen, terwijl de rest van de wereld werkt aan oplossingen om de CO₂-uitstoot op lange termijn te verminderen.

U vindt al onze acties voor duurzame visvangst op www.wwf.be

Hoe vindt u de juiste vis?

De meest populaire vissen op ons bord zijn vaak afkomstig van visserijen, die al maximaal gebruikt worden of overbevist zijn. Dus, hoe maakt u het verschil en kunt u zeker zijn dat u de juiste keuze maakt? Onze collega Sarah deed wat onderzoek en geeft meer uitleg.

Onze collega Sarah Beelen

OP ZOEK NAAR LABELS

Het MSC-label garandeert dat de hoeveelheid vis of

schaaldieren zeker niet de capaciteit van de populaties overschrijdt, zodat deze zich nog kunnen heraanvullen en dat de impact op het ecosysteem geminimaliseerd blijft.

Door te kiezen voor producten met dit label, steunt u de duurzame visvangst.

EN GEKWEETE VIS?

Het kweken van vissen is jammer genoeg niet het wondermiddel om de visbestanden te beschermen. Afval van aquacultuur vervuult de oceanen en bevordert de ontwikkeling van microben die schadelijk zijn voor zeesoorten. Om dit te voorkomen, gebruikt men in aquacultuur antibiotica die ook in ons bord eindigen! Bijgevolg kunnen we toch beter kiezen voor de biologische aquacultuur. Ook op dit vlak zal een nieuw label verschijnen: ASC (meer info in ons dossier over oceanen op pagina's 10 tot 17).

GOED KIEZEN

Om u met deze moeilijke taak te helpen, hebben we een viswijzer ontwikkeld. Deze viswijzer laat u snel zien welke vissen met

uitsterven bedreigd zijn en vermeden moeten worden, alsook welke u bij voorkeur kan kiezen. De viswijzer, in zakformaat, bevat de meeste vissoorten en schaaldieren op de Belgische markt. Er zijn drie kolommen:

GEBRUIKSAANWIJZING OM MET KENNIS VAN ZAKEN VIS TE KIEZEN

Te verkiezen	Met mate te consumeren	Te vermijden
Geen overbevissing en goed beheerde kweek. Minimale of beperkte milieuschade.	Problemen bij het kweken of bij de vangst. Tweede keuze in vergelijking met de soorten uit de 'groene' kolom.	Overbeviste soorten of soorten die met uitsterven bedreigd zijn. De vangst of teelt ervan is schadelijk voor het milieu.

Merk op dat de viswijzer niet alle producten bevat. Surimi, bijvoorbeeld, staat er niet op. Dat is gemalen vis waarbij verschillende middelen worden toegevoegd om de textuur en smaak te verbeteren. Het is dus heerlijk. Jammer genoeg bevat surimi vaak overbeviste soorten zoals kabeljauw, koolvis en zalm. Goed opletten dus en zeker kiezen voor zeeproducten met een MSC-label.

LOKAAL ETEN

Het transport van gekoelde of ingevroren vissen naar de plaats van consumptie is erg energie-intensief. Bij voorkeur eten we dus vissen die dichtbij gevangen werden.

AAN U OM IN ACTIE TE SCHIETEN

Door te kiezen voor zeeproducten die het milieu zo goed mogelijk respecteren, steunt u duurzame visvangst en duurzame kwekerijen. U kunt onze viswijzer downloaden op www.wwf.be. Een nieuwe viswijzer

met meer recente gegevens zal in de komende maanden beschikbaar zijn. We houden u hiervan op de hoogte.

BLOEMKOOLOUICHE

INGREDIENTEN voor 4 personen

- ▶ 1 vel bladerdeeg ▶ 1 bloemkool
- ▶ 2 dl ongezoete sojamelk
- ▶ 2 dl sojaroomb ▶ 300 g tofu
- ▶ 1 eetlepel maïszetmeel
- ▶ 1 eetlepel gistvlokken
- ▶ 1 eetlepel blonde miso
(kunt u vervangen door wat bouillonpoeder of zout)
- ▶ 1 ui ▶ 1 teentje knoflook
- ▶ 3 eetlepels plantaardige margarine ▶ 1 bussel platte peterselie ▶ 50 g pijnboompitten

BEREIDINGSWIJZE

Verwarm de oven voor op 180°C. Beleg een quichevorm met het deeg en prik het deeg in met een vork. Leg een vel bakpapier erover en vul de vorm met bakbonen. Bak het deeg blind in circa 10 tot 15 minuten. Verwijder het bakpapier en de bakbonen en bak het deeg nog een vijftiental minuten verder. Snij de bloemkool in roosjes en blancheer ze ongeveer 5 minuten in kokend, gezouten water. Giet af en laat goed uitlekken. Mix de sojamelk, room, maïszetmeel, miso, gistvlokken en tofu tot een gladde massa. Snipper de ui fijn en stoof samen met de knoflook glazig in de margarine, meng er de bloemkoolroosjes onder en kruid met wat peper van de molen. Hak de platte peterselie grof en meng dit samen met de tofucrème onder de bloemkool. Giet alles in de quichevorm. Hak de cashewnoten en de pijnboompitten fijn en strooi ze over de quiche. Zet de quiche 25 tot 30 minuten in de oven tot alles mooi goudbruin en gaar is.

WAAROM EEN DAG ZONDER VLEES?

- Om de planeet te redden: 1/5 van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen is afkomstig van de vleesindustrie.
- Om voor uzelf te zorgen: minder vlees eten is goed voor onze gezondheid.
- Voor een rechtvaardigere wereld: als wij minder vlees eten, is er meer grond beschikbaar voor de teelt van voedsel voor biobrandstof, of gewoon voor de natuur.
- Om nieuwe smaken te ontdekken: nieuwe kookboeken, nieuwe restaurants,...

GETEST VOOR U: EEN UITSTAP NAAR DE BAAI VAN DE SOMME

Op enkele uren van Brussel – met de trein of de auto – ligt de Baai van de Somme. Het is een toevluchtsoord voor zeehonden en vogels en het landschap is als een mozaïek van zand en water, met kwelder zover het oog kan zien. De perfecte bestemming voor een tweedaagse trip met heel het team. De wakker liep al vroeg af de eerste dag, want we zouden te voet de baai oversteken. Het is slechts 5 km, maar de omstandigheden waren niet ideaal. Ondanks natte voeten en glibberig slijk was het toch de moeite waard. Onze lokale gids liet ons zijn wereld ontdekken: een baai die jaarlijks meer dichtslibt. Hij vertelde ons over de band tussen mens en natuur, de plaats van vissers en jagers, de specifieke fauna en flora van de regio, ... De volgende ochtend vertrokken we in de regen met onze peddels op zoek naar zeehonden. Een mooie verrassing stond ons op te wachten: we kregen de eerste zeehondenpup van het jaar te zien! Maar we mochten het jong zeker niet benaderen, want de moeder zou kunnen schrikken. Die namiddag brachten we de laatste uurtjes van onze uitstap door in het Marquenterre Vogelpark. Een kort bezoek dat ons zeker zin gaf om nog eens terug te keren.

© Hartmut Jungius / WWF-Canon

DELHAIZE ONDERSTEUNT WWF IN HAAR STRIJD VOOR DE OCEANEN

Sinds 2009 werken Delhaize en WWF samen om de impact van de bedrijfsactiviteiten op het milieu te verminderen. Het belangrijkste werkpunt van dit partnership is duurzame visvangst.

Ons partnership met Delhaize laat ons toe de consument te helpen de juiste keuze te maken en zorgt ervoor dat het aanbod visproducten in de winkels van Delhaize bestaat uit duurzaam gevangen vis. Zo draagt Delhaize bij aan het herstel van de visbestanden en het verzekeren van een toekomst voor de vissers.

OM U TE HELPEN KIEZEN

In samenwerking met Stichting de Noordzee (een organisatie die toeziet op het behoud van de Noordzee) hebben we een analyse gemaakt van het aanbod vis in de rekken van Delhaize. De vissen werden in drie categorieën ingedeeld naargelang hun status (bedreigd of niet), hun afkomst en de vistechneik die gebruikt werd. Deze analyse werd uitgebracht in de vorm van een 'viswijzer' die de klant kan gebruiken. Dankzij deze viswijzer kunt u snel zien of een vis zich in de groene (de beste keuze), oranje (tweede keuze: problemen met de kweek of de vangst) of de rode (te vermijden, met uitsterven bedreigd) categorie bevindt. De viswijzer geeft ook aan welke vis een MSC-label (Marine Stewardship Council) heeft. We steunen dit label omdat het op dit moment de beste certificering is voor producten van duurzame visvangst. Om een MSC-certificaat te verkrijgen en te behouden, moeten de visserijen aantonen dat ze de vispopulaties kunnen beschermen zodat we binnen enkele jaren nog steeds vis kunnen eten.

Zeeproducten bij Delhaize:

- verse vis: 100% duurzame producten waarvan 38 MSC-gecertificeerd;
- diepgevroren vis: 80% komt van duurzame visvangst. 16 producten zijn MSC-gecertificeerd, 13 hebben een duurzame oorsprong en 6 worden momenteel geëvalueerd;
- vis uit conserven: 6 producten zijn MSC-gecertificeerd, de overige worden momenteel geëvalueerd.

Meer info: www.msc.org

In oktober 2012 lanceren WWF en Delhaize een sensibiliserings-campagne rond duurzame visvangst in alle winkels van Delhaize.

DUURZAAM INKOPEN DOEN...

Delhaize zet zich in om tegen eind 2012 visproducten aan te bieden die 100% duurzaam zijn. Voor de verse vis zal dat zeker het geval zijn!

DE DUURZAME ONTWIKKELING VAN DE PRODUCTIEKETEN STEUNEN

Het is niet enkel de bedoeling om de vissen uit de rode categorie te schrappen uit het aanbod, maar ook om sommige vissoorten die momenteel bedreigd worden terug op onze borden te krijgen door gebruik te maken van duurzame vistechneiken. Ons gezamenlijk objectief is om de hele productieketen te beïnvloeden – van vissers tot verkopers – om het beste te geven aan de consument. Delhaize ondersteunt de visserijen in hun vooruitgang, behoudt een dialoog met de verschillende schakels in de productieketen en geeft een voorkeur aan MSC-gecertificeerde producten. De medewerkers van Delhaize die verantwoordelijk zijn voor de aankoop van vis (vers, diepgevroren en in blik) onderhandelen met Belgische en buitenlandse vissers. Ze moedigen hen aan om hun vistechneiken en visgebieden te herzien, of om te kiezen voor nieuwe installaties voor hun boten. Op die manier kunnen ze zorgen voor een evenwicht tussen kwaliteit, respect voor het milieu en de prijs.

Delhaize voegt meerdere ASC-producten (een label voor duurzame visteelt) aan hun aanbod toe.

(meer info in ons dossier oceanen p. 10-17)

"Het personeel is erg fier dat we de klanten betere producten kunnen aanbieden", vertelt Sonia Bonus, verantwoordelijke voor Corporate Relations.

Een puzzel om de oceanen te ontdekken

Onze partner Terra Toys stelt een nieuwe vloerpuzzel van WWF voor, die gebruikt kan worden om de geheimen van de oceanen te ontdekken. Ontdek onder andere de haaien en orka's en leer de naam van elke soort tijdens het vervullen van de puzzel. Alle gebruikte materialen zijn gerecycleerd en/of gemaakt met FSC-materiaal. Door de WWF-spelletjes van Terra Toys te kopen, steunt u onze natuurprojecten over heel de wereld. De puzzels worden verkocht in de Oxfam Wereldwinkels (www.oxfamwereldwinkels.be) en op internet via Ecobos (www.ecobos.be) en Sebïo (www.sebio.be).

ECOLOGISCH VISVOEDER

API (visvoeder) gebruikt geen vismeel in zijn voeder. De recepten worden gemaakt op basis van MSC-gecertificeerde subproducten, plantaardige eiwitten zonder ggo's, ... Meer nog, een deel van de opbrengst van de API-producten wordt gedoneerd om onze missie te steunen om oceanen en kusten te beschermen.

De producten van API zijn te koop bij Tom&Co.

Zeedieren om te knuffelen

Onze partner Anna Club, producent van knuffeldieren, heeft een hele reeks prachtige zeedieren ontwikkeld. De knuffels werden vervaardigd uit materialen van goede kwaliteit, met respect voor het milieu. Ze zijn ideaal voor kleine kinderen. Door de WWF-knuffels te kopen, helpt u ons bij het uitvoeren van onze missie om een toekomst te bouwen waarin mens en natuur in harmonie samenleven.

De knuffels zijn beschikbaar via de website www.peluche-annaclub.com of in gespecialiseerde speelgoedwinkels.

Laat uw successierechten betalen door WWF

Schenk aan wie u wilt en bescherm ook de natuur

Successierechten kunnen bij een erfenis hoog oplopen. Tenzij u kiest voor een duolegaat. Met als netto resultaat dat uw nabestaanden meer ontvangen en dat u WWF een duwtje in de rug geeft. Bekijk even dit voorbeeld:

U laat uw nicht een erfenis na ter waarde van **100 000 euro***

NORMAAL:

Bedrag	100 000 euro
Te betalen successierechten aan staat:	47 500 euro
Uw nichtje ontvangt:	52 500 euro

Bijna de helft van wat u schenkt gaat naar de staat.

Kiest u voor een slim duolegaat, dan kan u ervoor zorgen dat uw nicht **niet € 52 500, maar € 60 000 ontvangt**. Ze zal immers **geen successierechten** meer moeten betalen. Daar zorgt WWF voor.

DUOLEGAAT:

Bedrag	100 000 euro	
	Aan uw nicht	Aan WWF
U schenkt:	60 000 euro	40 000 euro
Alle successierechten betaald door WWF:		30 040 euro
Uw nicht ontvangt:	60 000 euro	
U doet een mooie schenking aan WWF van:		9 960 euro

Wilt u ook beter zorgen voor de volgende generatie? Neem contact op met Maryssa Cools (**02/340 09 83 of 0477/21.17.97**), of via e-mail: **maryssa.cools@wwf.be**). We helpen u graag verder.

Onze missie

Het verlies van biodiversiteit op aarde tegengaan en bouwen aan een toekomst waarin de mens leeft in harmonie met de natuur.
www.wwf.be

* Onderhevig aan wijzigingen. In dit voorbeeld volgens tarieven die gelden voor Vlaams Gewest.

Meer dan 300 000 walvissen, dolfijnen en bruinvissen sterven jaarlijks, gestikt door een visnet.

38 miljoen mensen vissen om te overleven en miljarden zijn afhankelijk van vis als bron van proteïnen.

Meer dan 80% van de zeevervuiling is afkomstig van activiteiten aan land.

Meer dan 250 000 karetschildpadden en lederschildpadden worden jaarlijks gedood door vishaken aan de lijnen van beugvisserij.

Neem een kijkje op onze website: www.wwf.be

Onze missie

Het verlies van biodiversiteit op aarde tegengaan en bouwen aan een toekomst waarin de mens leeft in harmonie met de natuur.

www.wwf.be